

EUROFONDY A SLOVENSKO

MARIAN NERADNÝ: SPRAVME Z MÍNUSU PLUS A POMÔŽEME ZMENŠIŤ CHUDOBU

Šancou pre komunity sú zelené pracovné miesta.

Súčasnú zložitú situáciu v súvislosti s pandemiou je možné vnímať aj ako príležitosť na prebudovanie systému zamestnávania ľudí, ktorí žijú v chudobe na okraji spoločnosti.

Ľuďom zabezpečuje prácu a zamestnávateľom pracovné sily. Tejto oblasti sa Marian Neradný zo sekcie sociálnej politiky marginalizovaných rómskych komunít Národnej recyklačnej agentúry Slovensko venuje od roku 2017.

Vtedy však bola iná doba ako dnes. Vtedy bol na trhu práce obrovský nedostatok pracovnej sily.

„Podarilo sa nám prevažne do automobilového priemyslu dostať vyše tristo ľudí, až zhruba 95 percent boli Rómovia, aj z marginalizovaných komunít,“ hovorí Neradný. „A zistili sme, kde je vlastne problém.“

Dlho nevydržali, dôvodov je viac

Málokedy sa stalo, že by zamestnávateľia povedali na ľudí z rómskej komunity, že zverenú robotu nevedia robiť, alebo že sú nešikovní. Väčšina to po zaškolení zvládla. Napriek tomu nevydržali dlho.

„Pochopili sme, že takáto práca nie je pre nich. Jednoducho sa nevedeli prispôbiť tej obrovskej zmene, ktorú museli podstúpiť po nástupe do modernej fabriky a extrémnemu výkonu, aký tam od ľudí požadujú,“ vysvetľuje Neradný.

Dôvodov vidí viac. „Preto by som dnes chcel tým ľuďom pomôcť inak.“

Na odtrhnutie od koreňov sú citliví

Marián Neradný sa venuje aj odpadovému hospodárstvu a tvorbe zelených pracovných miest. Vníma, že chudoba bráni človeku akýmkoľvek spôsobom sa rozvíjať.

Buď sa na súčasnú situáciu pozrieme ako na príležitosť niečo zmeniť, alebo sa budeme motať v začarovanom kruhu ako doteraz.

MARIAN NERADNÝ

➤ Marian Neradný.

Na Slovensko teraz prídu z Európskej únie peniaze, ktoré by ho mali posunúť ďalej v rôznych oblastiach – digitalizácii, automatizácii, robotizácii a ďalších.

„Ale máme tu veľmi veľa ľudí, ktorých nemôžeme nasadiť do týchto oblastí rastu.“

Marian Neradný sa teda pozrel na ďalší problém Slovenska, a tým je životné prostredie. Uchopil ho ako výzvu.

„Ľudí z rómskych komunít vieme veľmi jednoducho a efektívne zapojiť do pracovného procesu vytváraním sociálnych a zelených pracovných miest. Tým, že by sme vedeli prácu priniesť

➤ ilustračné foto: SITA

k nim, nemuseli by sme ich v podstate presúvať cez pol Slovenska, odtrhať ich od koreňov, lebo oni sú na to veľmi citliví.“

Práve preto mnohí nechcú pracovať dlhodobo odlúčené od komunity. „Práve preto im musíme ponúknuť možnosť pracovať v ich regióne,“ hovorí Neradný.

Pozrime sa na smeti a dajme im hodnotu

Zelená ekonomika je obrovská príležitosť. Podľa Neradného to nie je len o tom, že budeme niečo robiť z nejakých zdrojov, ktoré sú určené na to, aby sme, obrazne povedané, niečo vyčistili.

„Pozrime sa na to tak, že tu máme smeti, ktoré sú zdrojom surovín. Že sú to smeti, to je nejaká mínusová hodnota. Ale že sú to zdroje, je plusová hodnota. Ak smeti ostanú niekde vyhodnené, výsledok je čisté mínus. Ak prostredie vyčistíme, dostaneme nulovú hodnotu. Ale ak zo smetí získame suroviny, výsledok je plusová hodnota.“

A práve do takéhoto systému chce zapojiť chudobných ľudí z komunít.

To nie sú len plastové fľaše v lese

Národná recyklačná agentúra Slovensko by rada pohla textilom.

Zdá sa, že nie je ho veľa, lebo dnes všetci vidia iba plastové fľaše v lese a tie ich najviac trápia. Áno sú problémom.

Textil je však možné využiť na tepelno- či zvukovoizolačné materiály pre stavebný priemysel, alebo môže nájsť uplatnenie pri zadržiavaní vody v prírode.

„A teraz si povedzme, ako by sme to s tým textilom navrhovali spraviť?“ kladie si otázku Neradný.

Najprv by bolo treba podľa neho urobiť isté legislatívne zmeny. Tak či tak by nás čakali v súvislosti s členstvom v EÚ.

„Máme niest istú zodpovednosť za spracovanie tohto odpadu.“

A tu vidíme možnosti pracovných miest, o ktorých sa bavíme, pretože to je práca, ktorú by Rómovia dokázali robiť v rámci svojich komunít.“

Podľa Mariana Neradného je to presne tá vec, ktorá by mohla byť do budúcnosti zaují-

mavá.

Z textilu sa dajú vyrobiť tepelnoizolačné materiály. Predstavme si, že by ľudia žijúci v rómskych komunitách pracovali na recyklácii textilu a zároveň by si ale vytvárali nejakú časť materiálu pre vlastné domy.

„A keď máme na to finančné prostriedky, tak to spravme. A spravme to čím skôr,“ dodáva Neradný.

Zhrnutie na záver, po lopate

„Základný problém je chudoba. A extrémna chudoba je už problém, ktorý musíme vyriešiť, lebo ak ho nevyriešime teraz, bude sa stále iba zväčšovať,“ hovorí Marián Neradný.

„Na to, aby sme vyriešili chudobu, nielen marginalizovaných rómskych komunít, ale celkovú, potrebujeme zlepšiť podmienky ľuďom, ktorí sú akokoľvek znevýhodnení pri zapájaní sa do pracovného procesu.“

Zelená a sociálna ekonomika sú podľa neho príležitosťou na to, aby našlo uplatnenie obrovské množstvo takýchto ľudí.

Zelené a sociálne verejné obstarávanie

Už dlhé roky fungujú pre zamestnávanie sociálne odkázaných ľudí sociálne podniky, sú aj finančne podporované. Podľa Mariana Neradného však nemajú byť cieľom, ale iba prostriedkom k dosiahnutiu určitého cieľa. „Určite sa nájdu príklady, že reálne pomáhajú, ale my potrebujeme pomoc násobne väčšiu.“ Obrovskou príležitosťou pre zmiernenie chudoby by bolo zavedenie termínov zelené a sociálne verejné obstarávanie. Ide o to, aby v súťaži nebol diskvalifikovaný len pre vyššiu cenu ten, kto ponúkne riešenie alebo produkt, ktorý má pozitívny dosah na ekológiu alebo sociálnu oblasť. „Štát sa musí pri verejnom obstarávaní pozeráť nielen na cenu, ale aj na hodnotu, ktorú riešenie prináša. Keď pôjdeme po cene, ani sociálne podniky nám nepomôžu.“

Sociálne podniky vidí ako dobré riešenie, ale len na lokálnej úrovni.

„Dá sa s nimi pomerne slušne pracovať, ale ak chceme, aby sme vyriešili globálny problém, tak len sociálne podniky nám nepomôžu.“

Pozrime sa do budúcnosti

„Buď sa na súčasnú situáciu pozrieme ako na príležitosť niečo zmeniť, alebo sa budeme motať v začarovanom kruhu ako doteraz,“ dodáva k problematike chudoby a pomoci ľuďom na okraji spoločnosti Marian Neradný.

„Lebo dajú sa ešte robiť nejaké veci, ktoré by mohli pomôcť.“

➤ Lýdia Vojtaššáková

➤ Partnerom projektu je

EURACTIV
SLOVENSKO

Prípravili: Viera Legerská
a redaktori týždenníkov MY

ŠKÔLKAROM POMÔŽU PENIAZE ÚNIE, PRIPRAVENÉ SÚ DVA PROJEKTY

Dva projekty, ktoré schválilo ministerstvo vnútra v minulom roku, majú pomôcť zmierniť následky pandémie. Obidva sú financované z eurofondov v súhrnnej hodnote viac ako 23 miliónov eur. Ich prijímateľom je Úrad splnomocnenca vlády SR pre rómske komunity a bude ich aj robiť.

Prvý z projektov má podporiť predprimárne vzdelávanie detí z marginalizovaných rómskych komunít.

Je určený pre deti a ich rodičov a aktivity mimo prostredia materskej školy.

Kto môže po nich siahnuť? Zapojiť sa do nich môžu komunitné centrá, terénne sociálne pracovníci. Podmienkou pre ich aktivity je zmiernenie dosahov prerušenia vyučovania na škola-

ách v čase koronakrízy a po nej, keďže vzhľadom na prostredie, z ktorého deti pochádzajú, sa môže prehĺbovať vylúčenosť a nedostatočná príprava na základné vzdelanie. Toto potvrdzuje aj

odborná verejnosť, ktorá poukazuje na to, že deťom z rómskych komunít veľmi ublížilo dištančné vyučovanie, keďže doma nemali potrebnú techniku na zapojenie sa do vyučovania.

Na projekty je pripravených 17,5 milióna eur.

Ochorenie covid-19 v obciach s prítomnosťou marginalizovaných rómskych komunít je motívom druhého z projektov. Z eurofondov

sa naň vynaloží 5,6 milióna eur. Uchádzači sa majú orientovať na aktivity smerujúce k zlepšeniu zdravotnej starostlivosti, monitorovanie stavu rizika ochorenia a na prevenciu. ➤ (VL)